

Posudek diplomové práce PhDr. Jiřího Pravdy, MBA Manekýny v dobách socialismu

Problematika módy a dění v módním světě v období 1948-1989 představuje velmi atraktivní téma pro zájemce o studium vývoje společnosti v této éře. Dobře se zde dají sledovat některé důležité fenomény, především vztah k módě jako takové, proměny míry otevřenosti vůči zahraničním vlivům, otázky spojené s poměrem k luxusu apod. J. Pravda si vybral velmi pozoruhodné dílčí téma – osudy manekýn od šedesátých do osmdesátých let.

Bohužel příliš velkou pozornost nevěnoval metodologickému a teoretickému úvodu a prakticky ihned přechází k vylíčení institucionální situace v československé módě v padesátých až osmdesátých letech. Na tuto kapitolu navazuje klíčová pasáž věnovaná popisu profesionálního ukotvení manekýn v Československu. Následuje speciální kapitola věnovaná patrně nejatraktivnějšímu aspektu profesního života manekýnek – tedy cestám do zahraničí. Najdeme zde mj. i zajímavou úvahu o příčinách nezájmu manekýn o odchod do emigrace. Další oddíly se věnují podílu manekýn na natáčení filmových a televizních děl a otázce postavení manekýn ve společnosti a jejich popularitě. Další pasáž se zabývá rozdílnými názory jednotlivých manekýn na módu 60. a 70. let a hledáním důvodů propastných diferencí v jejich postojích.

Autor se opírá především o své rozhovory s šesti bývalými manekýnkami. I když nejde o nijak závratný počet, je třeba přiznat, že se jednalo o skutečně velmi malou profesní skupinu. Některé bývalé manekýnky se navíc provdaly do ciziny, takže pro autory zůstaly nedostupné. Jednotlivá životopisná vyprávění autor doplňuje údaji především ze sekundární literatury, včetně memoárových prací dalších manekýn. V některých případech ovšem bez vážného důvodu přebírá doslovně celé dlouhé pasáže, což text často rozbíjí (srv. např. s. 10). Někdy naopak opomíjí citovat, kde danou informaci získal – např. u vysvětlení termínu „exportní souběh“ na s. 38.

V rámci přebírání údajů z literatury někdy autor opakuje značně kontroverzní a zjednodušená tvrzení, aniž by je výrazněji reflektoval. Jako příklad lze uvést názor ze s. 76 vycházející z díla M. Krajčovičové, že počátek sedmdesátých let znamenal v Československu „strmý ekonomický pád“. Přitom většina historiků zabývajících se hospodářstvím hovoří o přímém opaku a jejich postoje podporují i ekonomické statistiky.

Za sporné považuji i některé úvahy samotného autora – např. že kultura poskytuje hodnoty, „které jsou stálé a neměnné“ (s. 20). Naopak se domnívám, že kultura a kulturní hodnoty se v průběhu dějin proměňují zcela zásadně.

Domnívám se také, že J. Pravda ve svých úvahách o rozdílech mezi běžným odíváním a konfekční módou na straně jedné a haute couture v podobě špičkových salónů a modelů navržených předními uměleckými osobnostmi nedoceňuje fenomén domácího šití (srv. s. 68). Zároveň chybně argumentuje pomocí filmové postavy maminky z proslulé pentalogie o „Básnicích“, jako by tato postava fungovala jako ilegální švadlena – tak tomu nepochybně není a obecně lze říci, že počet švadlen, které pro svou činnost měly povolení příslušného národního výboru, nebyl zas až tak malý, i když samozřejmě švadleny, které pracovaly bez tohoto povolení, jednoznačně převažovaly.

J. Pravda stejně jako jiní autoři píšící o různých fenoménech každodenního života společnosti v období 1948-1989 vychází prakticky pouze z českého materiálu, ale zároveň své závěry automaticky zobecňuje i pro území Slovenska. Osobně bych byl v těchto otázkách výrazně opatrnější. Nepovažuji rovněž za vhodné hovořit o „Čechoslovačkách“, jak činí J. Pravda na s. 77.

To už se dostáváme k hlavní slabině celé práce a tou je podle mého názoru stylistika společně s naprosto neuvěřitelnými pravopisnými chybami. Text evidentně neprošel základní redakcí, a tak se tam vyskytují nejenom nejrůznější překlapy, ale i opakované hrubky jako např.

„profesy“ místo správného „profesi“ (s. 30, 57, 82 – evidentně je autor o správnosti svého pravopisu hluboce přesvědčen); „čelní představitele“ místo „čelné představitele“ (s. 44); „nedivý“ místo správného „nediví“ (s. 70) a za vrchol považují „vyplývající“ místo správného „vyplývající“ (s. 62). To jsou skutečně chyby, které by se neměly vyskytovat ani v textech žáka základní školy a zcela nepřijatelné jsou podle mého názoru u diplomové práce!

Na odpovídající úrovni není ani stylistika. Velmi často se jednotlivé formulace opakují (s. 9 nebo 78). Autor sice odstranil pro daný žánr nevhodný ironický tón, nicméně zůstaly mu zde určité stylisticky problematická tvrzení jako např. již na s. 11, že vlády zásobovaly společnost. Na s. 49 se objevuje diminutiv křestního jména jedné z narátorek, což do diplomové práce nepochybně rovněž nepatří.

I přes špatnou stylistiku, hrozivý pravopis a jiné poklesky přináší diplomová práce Jiřího Pravdy některé zajímavé postřehy k problematice života společnosti v 60. – 80. let 20. století, a proto doporučuji v případě velmi kvalitní obhajoby hodnotit jeho diplomovou práci stupněm velmi dobře.